

บทความวิจัย

การบริหารจัดการหนี้สินบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่
ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน*
THE DEBT MANAGEMENT BASED ON
THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY
OF VILLAGE FUNDS AND BAN MAI URBAN COMMUNITY
IN PANG MOO SUBDISTRICT, MUANG MAEHONGSON, MAEHONGSON PROVINCE

ศราววุฒิ สมวะธา*, นครินทร์ พรภิไพร , ถนัด บุญชัย

Saravut Somvata*, Nakarin Pripwai, Thanat Boonchai

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เชียงใหม่ ประเทศไทย

Graduate School Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai, Thailand

*Corresponding author E-mail: saravut_som@g.cmru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นวิจัยแบบผสมผสาน ศึกษาจากประชากรทั้งหมด คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 12 คน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านฯ จำนวน 60 คน รวมเป็น 72 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมของความเชื่อมโยงการบริหารจัดการหนี้สินบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.52$, $\sigma=0.54$) รองลงมาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านความมีเหตุผล ($\mu=4.19$, $\sigma=0.72$) ด้านความรู้ ($\mu=3.73$, $\sigma=0.82$) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ($\mu=3.51$, $\sigma=0.69$) และด้านความพอประมาณ ($\mu=3.45$, $\sigma=0.74$) ประเด็นการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหนี้กองทุนหมู่บ้านฯ คือ การพึ่งพาเทคโนโลยีและใช้เงินลงทุนสูง การทำอาชีพซ้ำซ้อน การขาดแคลนแรงงาน ความสัมพันธ์เครือญาติ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ และด้านการสื่อสาร 2) แนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านฯ โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งเงื่อนไขคุณธรรมและความรู้ในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการหนี้กองทุนหมู่บ้านฯ ซึ่งอยู่ภายใต้ 3 ระยะ ดังนี้ 1) ก่อนก่อนหนี้ 2) ขณะมีหนี้ และ 3) หลังการปลดหนี้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการหนี้สิน, กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to examine the current conditions of members of Village and Ban Mai Urban Community Fund in Pang Moo Subdistrict, Mueang Mae Hong Son District, Mae Hong Son Province, in relation to the Sufficiency Economy Philosophy, and 2) to study and propose guidelines for debt management of the fund based on the Sufficiency Economy Philosophy. Mixed-method research was employed, studying the entire population comprising 12 committee members and 60 fund members, totaling 72 participants. The research instrument was a questionnaire. The findings revealed that, overall, the integration of debt management based on the Sufficiency Economy Philosophy in Ban Mai Village Pang Moo Subdistrict, Mueang Mae Hong Son District, Mae Hong Son Province, showed the morality dimension at the highest level ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.54$), followed by high levels in: reasonableness ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.72$), knowledge ($\mu = 3.73$, $\sigma = 0.82$), immunity ($\mu = 3.51$, $\sigma = 0.69$), and moderation ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.74$), respectively. Debt management of Village and Ban Mai Urban Community Fund based on the Sufficiency Economy Philosophy included: 1) Community problems affecting village fund debt management: excessive technology dependence and high capital investment, occupational redundancy, shortage of labor, kinship relationships, misuse of loan purposes, and communication; 2) Guidelines for debt management of the fund is grounded in the Sufficiency Economy Philosophy, which comprises three core principles: moderation, reasonableness, and immunity, complemented by two essential conditions-morality and knowledge. The framework addresses debt management challenges within the fund through a three-phase approach: 1) the pre-debt incurrence phase, 2) the debt management phase, and 3) the post-debt resolution phase.

Keywords: Debt Management, Village and Urban Community Fund, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

ประเทศไทยภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมได้ประสบกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นโดยเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระบบนิเวศเสื่อมโทรม เกิดมลพิษ และความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากรระหว่างกลุ่มต่าง ๆ (สิทธิชัย ตันศรีสกุล, 2549) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 มุ่งเน้นการเปิดเสรีทางการเงิน ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน ส่งผลให้เกิดการลงทุนที่เกินตัว ความสามารถในการแข่งขันลดลง และสุดท้ายเกิดฟองสบู่สังหาริมทรัพย์และหุ้นจนนำไปสู่วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2547) อีกทั้งในช่วงหลังวิกฤตโควิด-19 ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตใหม่ ทั้งในด้านเศรษฐกิจโลก เทคโนโลยี และสุขภาพ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตของประชาชน (สันติธาร เสถียรไทย, 2565) ปัจจุบันในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2567-2568 เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตที่ชะลอตัวแต่ยังเผชิญความท้าทายหลายด้าน คือ 1) เศรษฐกิจไทยขยายตัวราว 2.5% ในปี 2567 โดยได้รับสนับสนุนจากการส่งออกและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การบริโภคภายในประเทศยังอ่อนแอและมีแรงกดดันจากอัตราเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง (World Bank Group, 2025) หนี้สินครัวเรือนอยู่ในระดับสูงโดยปลายไตรมาสสุดท้ายของปี 2567 หนี้สินครัวเรือนอยู่ที่ประมาณ 88.4% ของ GDP จำนวนหนี้รวมประมาณ 16.42 ล้านล้านบาท 3) รัฐบาลได้เริ่มมาตรการ

บรรเทาภาระหนี้ เช่น การพักชำระดอกเบี้ย ลดการผ่อนเงินต้นบางส่วน และการปรับมาตรการทางการเงินเพื่อสนับสนุนผู้กู้รายย่อยโดยมุ่งหวังให้การขยายตัวของเศรษฐกิจสามารถตอบสนองต่อการลดความเหลื่อมล้ำและลดผลกระทบทางเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568)

ทั้งนี้ ในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ นั้น ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการนั้นได้นำแนวคิดและแนวทางมาจากทฤษฎีและองค์ความรู้ของต่างชาติมาปรับใช้ บางครั้งไม่สอดคล้องกับบริบทภูมิสังคมของไทยเนื่องจากการถูกบังคับหรือเป็นเพียงข้อแลกเปลี่ยนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นเพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและมั่นคง การบริหารจัดการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจ โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการดำรงชีวิตทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหารจัดการ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2551) และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงรัฐ เพื่อสร้างสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ทั้งภายในและภายนอก (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560) ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าว แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงยังคงมีความสำคัญในฐานะทางเลือกที่ตอบโจทย์ทั้งภูมิสังคมและความยั่งยืน โดยเฉพาะในระดับชุมชนที่ “ความพอประมาณ” “เหตุผล” และ “ภูมิคุ้มกัน” ถูกเน้นเพื่อสร้างสมดุลระหว่างรายได้ รายจ่าย และหนี้สิน เพื่อให้ประชาชนตกอยู่ในกับดักหนี้ นอกจากนี้ มาตรการและนโยบายใหม่ ๆ ที่สนับสนุนผู้กู้รายย่อยและผู้ที่อยู่นอกระบบธนาคาร (non-bank debtors) เริ่มได้รับการพิจารณาและดำเนินการจริง ซึ่งสะท้อนความตระหนักรู้ถึงปัญหาหนี้สินในฐานะอุปสรรคสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม

จากการศึกษาข้อมูลแผนพัฒนาบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าประชาชนในพื้นที่ยังคงเผชิญปัญหาความยากจนจากภาระหนี้สินและรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย แม้ว่าจะมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามาสนับสนุน โดยได้รับจัดสรรเงินเข้ากองทุน จำนวน 3 ครั้ง คือ เงินจัดสรร (เงินกองทุน) เป็นเงิน 1,000,000 บาท เงินจัดสรรAAA เป็นเงิน 100,000 บาท และเงินจัดสรรเพิ่มทุนฯ ระยะที่ 3 เป็นเงิน 1,000,000 บาท รวมเป็นเงิน 2,100,000 บาท ซึ่งในปี 2566 กองทุนฯ มีเงินฝากธนาคาร เป็นเงิน 460,779.42 บาท ลูกหนี้ปกติ จำนวน 61 ราย เป็นเงิน 1,538,000 บาท และลูกหนี้ผิดนัดชำระ จำนวน 14 ราย เป็นเงิน 180,455 บาท (อยู่ระหว่างการประนอมหนี้) (คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่, 2567) ข้อมูลการสำรวจความจำเป็นพื้นฐานในปี 2565 ชี้ให้เห็นว่า คริวเรือนจำนวน 410 คริวเรือน รวม 757 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อคน 111,758.94 บาทต่อปี และรายจ่ายเฉลี่ย 49,355.28 บาทต่อปี ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อคริวเรือนอยู่ที่ 206,345.17 บาทต่อปี แต่ต้องรับภาระรายจ่ายเฉลี่ย 91,126.70 บาทต่อปี (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน, 2565) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความซับซ้อนในการจัดการทรัพยากรคริวเรือนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยจะเป็นการบูรณาการองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยสร้างความมั่นคงและสมดุลในการดำรงชีวิตในระยะยาวอย่างมั่นคงสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) รวบรวมข้อมูลในลักษณะพหุวิธี (Multi-Methods) ประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการสังเกตการณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ประชากร

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด จำนวน 72 คน แบ่งเป็น 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 12 คน และ 2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากประชากร ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการหนี้สินของสมาชิกและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถาม ดำเนินการดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 2) กำหนดกรอบเนื้อหาของประเด็นการวิเคราะห์ 3) ร่างแบบสอบถาม โดยกำหนดข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ แบบ Likert Scale 4) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.94 6) นำแบบสอบถามทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งไม่ซ้ำกับประชากรที่ศึกษา และได้ทดสอบค่าความน่าเชื่อถือในรูปของสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbah's Alpha) เท่ากับ 0.934 7) นำแบบสอบถาม จำนวน 72 ชุด ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับสมาชิกทั้งหมดของกองทุนหมู่บ้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการหนี้สินของสมาชิกและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้ 1) ขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย เมื่อเดือนมีนาคม 2567 2) ขอหนังสือลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม เมื่อเดือนตุลาคม 2567 3) ลงพื้นที่สอบถามข้อมูลกับคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน

72 คน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2567 4) เมื่อรับแบบสอบถามกลับได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง และสมบูรณ์ครบถ้วน หลังจากนั้นได้ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย 2) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสมาชิกและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เชื่อมโยงกับการบริหารจัดการหนี้สินบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย เกณฑ์ในการแปลความหมายของ เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ แบบ Likert Scale 3) ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) นำมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดของการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) (เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ, 2551)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่มพร้อมทั้งการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participatory observation) สังเกตการแสดงออกทั้งที่เป็นถ้อยคำ ภาษา และท่าทางของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวจะช่วยให้เข้าใจและตีความความหมายได้ชัดเจน และลึกซึ้งมากขึ้น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้ 1) นำประเด็นข้อมูลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพปัจจุบันของสมาชิกและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดเป็นโครงสร้างแบบบันทึกข้อมูล การสนทนากลุ่ม 2) ร่างแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 3) นำแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 1) นำรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้เสนออาจารย์ที่ปรึกษา 2) ประสานผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกไว้เพื่อเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 3) ขออนุญาตครุภัณฑ์หนังสือลงพื้นที่และเชิญผู้เชี่ยวชาญตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ 4) ลงพื้นที่จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) 5) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ (Moderator) พร้อมจดบันทึก และใช้เครื่องบันทึกเสียงช่วยในการบันทึกตลอดการสนทนากลุ่ม เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 6) ผู้ดำเนินการ สรุปประเด็นทุกครั้งเพื่อยืนยันข้อมูลสำหรับนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยใช้ในการจัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ แล้วตีความเพื่อหาข้อสรุปที่สอดคล้องกัน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.50 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.89 มีระดับระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.94 มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.94 มีแหล่งของเงินกู้มากที่สุด คือ กองทุน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 72.84 มีวัตถุประสงค์การกู้ยืมมากที่สุด คือ ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่อาศัย ค่าสิ่งอำนวยความสะดวก ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 50.62 สำหรับพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยมากที่สุด คือ มีพื้นที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 86.42 และมีอายุเฉลี่ย 49.25 ปี ($\sigma = 8.78$) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.67 คน ($\sigma = 1.06$) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7,559.72 บาท ($\sigma = 7,470.99$) มีหนี้สิน ณ ปัจจุบัน (รวมทุกแหล่ง) เฉลี่ย 47,958.33 บาท ($\sigma = 51,726.38$) มีพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยเป็นของตัวเอง จำนวน 0.71 งาน 30.88 ตารางวา ($\sigma = 0.88, 30.98$) และมีพื้นที่สำหรับประกอบอาชีพ เป็นของตัวเอง จำนวน 0.53 งาน 18.33 ตารางวา ($\sigma = 0.71, 27.37$) และเป็นพื้นที่เช่า จำนวน 0.28 งาน ($\sigma = 2.36$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความเชื่อมโยงการบริหารจัดการหนี้สินบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวม (N=5)

รายการ	μ	σ	ระดับที่ส่งผล
1. ด้านความพอประมาณ	3.45	0.74	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	4.19	0.72	มาก
3. ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	3.51	0.69	มาก
4. ด้านความรู้	3.73	0.82	มาก
5. ด้านคุณธรรม	4.52	0.54	มากที่สุด
โดยรวม	3.88	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความเชื่อมโยงการบริหารจัดการหนี้สินบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในภาพรวม ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.88, \sigma=0.70$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.52, \sigma=0.54$) รองลงมา ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.19, \sigma=0.72$) ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.73, \sigma=0.82$) ด้านความมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.51, \sigma=0.69$) และด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.45, \sigma=0.74$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

2.1 ปัญหาของชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหนี้กองทุนหมู่บ้าน

2.1.1 ปัญหาการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปและการใช้เงินลงทุนสูง โดยชาวบ้านหันไปใช้เครื่องจักรทำการเกษตรและเทคโนโลยีใหม่แต่ขาดการประเมินความคุ้มค่าทำให้เกิดหนี้สินที่เกินกำลังการลงทุนในเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับขนาดการผลิตและตลาด ส่งผลให้ต้นทุนต่อหน่วยสูงและคืนทุนช้า

เพื่อนบ้านแข่งขันกันซื้อเครื่องจักรใหม่โดยไม่คิดถึงความเป็นและความสามารถในการชำระหนี้ การแก้ไขปัญหา
นี้ควรเน้นการประเมินความเหมาะสมและความคุ้มค่าของเทคโนโลยี

2.1.2 ปัญหาการทำอาชีพซ้ำซ้อนและขาดความหลากหลาย โดยพฤติกรรมของคนใน
หมู่บ้านที่มักจะทำอาชีพเหมือนกันทั้งหมู่บ้านหรือการเลียนแบบ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อภาวะการล้มตลาดและส่งผล
กระทบต่อการชำระหนี้ เช่น ปลูกข้าวโพด กระทบยิม ถั่วเหลือง งาม การรวมกลุ่มในอาชีพเดียวกันสร้างความเสี่ยง
แบบเป็นระบบไม่มีแหล่งรายได้ทางเลือก การขาดข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนที่แม่นยำทำให้ไม่สามารถประเมิน
ความเสี่ยงของอาชีพใหม่ได้อย่างถูกต้อง การแก้ไขปัญหาควรเน้นส่งเสริมความหลากหลายของอาชีพและ
การกระจายความเสี่ยงโดยการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพในระดับชุมชน การศึกษาตลาดและความต้องการ และ
การจำกัดสัดส่วนการให้สินเชื่อในอาชีพเดียวกัน

2.1.3 ปัญหาการขาดแคลนแรงงานคุณภาพและการอพยพแรงงาน โดยปัญหาแรงงาน
วัยหนุ่มสาวส่วนใหญ่ไปรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม และผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะไม่กลับมาทำงานในหมู่บ้าน
ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาและบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้ขาดแรงงานที่มีความคิดสร้างสรรค์และ
นวัตกรรม คนรุ่นใหม่ไม่มีความสนใจและไม่เข้าใจคุณค่าของกองทุนหมู่บ้าน อีกทั้งสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่เป็น
ผู้สูงอายุขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ การแก้ไขปัญหาควรเน้นสร้างแรงจูงใจและโอกาสให้คน
รุ่นใหม่กลับมาพัฒนาชุมชน ดังนั้น โดยการพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจในพื้นที่ การสร้างสิทธิประโยชน์พิเศษ และ
การพัฒนารูปแบบการทำงานที่ทันสมัย

2.1.4 ปัญหาความสัมพันธ์เครือญาติและการขาดความเป็นธรรม โดยความสัมพันธ์เครือ
ญาติซึ่งเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ขนาดใหญ่ในชุมชนแม้จะสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมแต่ก็อาจส่งผล
กระทบต่อความเป็นธรรมในการบริหารจัดการกองทุน อาจเกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายหากมีความขัดแย้งระหว่าง
ตระกูล อาจเกิดการให้สินเชื่อแบบพิเศษหรือการค้ำประกันตามความสัมพันธ์ไม่ใช่ตามหลักเกณฑ์ทางการเงิน
 อีกทั้งยังลดต้นทุนการตรวจสอบซึ่งอาจเกิดความเสี่ยงจากการกระจุกตัวของกลุ่มเดียวกันและไม่โปร่งใส
 การแก้ไขปัญหาควรเน้นการสร้างระบบธรรมาภิบาลและความโปร่งใสที่สามารถใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์
เครือญาติในทางบวก แต่ลดผลกระทบในทางลบด้วย

2.1.5 ปัญหาการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์และผลกระทบจากนโยบายรัฐ โดยหลาย
ครอบครัวมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นเนื่องจากกู้มาแล้วไม่นำไปลงทุนแต่นำไปใช้อย่างอื่นที่ไม่สามารถสร้างรายได้ เช่น
ซื้อของใช้ในบ้าน จ่ายค่าเล่าเรียนลูก จัดงานบุญงานบวช เกิดปัญหาการผิดนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้นมีการขอปรับปรุง
เงื่อนไขหนี้และขอกู้เพิ่ม ประกอบกับผลกระทบจากนโยบายการพักหนี้ที่ทำให้เงินหมุนเวียนในกองทุนลดลง
 การแก้ไขปัญหาควรเน้นการสร้างระบบการติดตามและควบคุมการใช้เงินกู้พร้อมทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกและวินัย
ทางการเงินที่ถูกต้อง

2.1.6 ปัญหาการด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจ โดยการสื่อสารและการสร้าง
ความเข้าใจนั้นก็เป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากมีหลายส่วนที่เกี่ยวข้องไม่
ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลและควบคุม คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุน การขาดการสื่อสารและ
สร้างความเข้าใจอาจเป็นเหตุแห่งความไม่พอใจและการไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ รวมถึงความแตกต่างทางชาติพันธุ์
และวัฒนธรรม การแก้ไขปัญหาควรเน้นการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจโดยไม่เร่งดำเนินการ ควรมีการ
ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจะได้มีการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งอาจมีการบริการให้คำปรึกษา
ในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้บริหารและคณะกรรมการกองทุน

2.2 แนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู
อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความเชื่อมโยงการบริหารจัดการหนี้สินกองทุนหมู่บ้านบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องยึดหลักด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขด้านความรู้ และด้านคุณธรรมเป็นแกนกลาง สมาชิกกองทุนหมู่บ้านควรมีความรู้และความเข้าใจแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินที่สอดคล้องกับการปฏิบัติบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การกำหนดวงเงินกู้ที่เหมาะสมกับรายได้ การวางแผนการลงทุนและการชำระหนี้อย่างมีเหตุผล รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรมในการชำระหนี้ตามข้อผูกพัน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและลดความเสี่ยงในการขาดทุนของกองทุนหมู่บ้าน

แนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้คือ สร้างความตระหนักและปลูกฝังความรับผิดชอบต่อตนเองและกองทุนหมู่บ้านในสมาชิก กำหนดวงเงินกู้ที่เหมาะสมกับความจำเป็นและความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิก ส่งเสริมการวางแผนการลงทุนอย่างมีเหตุผลและการใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า พัฒนาระบบติดตามและบริหารหนี้ที่โปร่งใสตรวจสอบได้ รวมถึงการจัดระบบบัญชีที่ถูกต้อง ส่งเสริมความหลากหลายของอาชีพในชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงจากรายได้ที่ซ้ำซ้อน จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการเงิน การบริหาร และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกและคณะกรรมการ สร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความยุติธรรมซึ่งอยู่ภายใต้ 3 ระยะ ดังนี้ 1) ก่อนก่อนหนี้ 2) ขณะมีหนี้ และ 3) หลังการปลดหนี้

ด้วยระยะดังกล่าวข้างต้นและแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งส่งเสริมความมั่นคงและความยั่งยืนของชุมชนอย่างแท้จริง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระยะ	ความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง				
	พอประมาณ	มีเหตุผล	ภูมิคุ้มกัน	ความรู้ (เงื่อนไข)	คุณธรรม (เงื่อนไข)
1. ก่อนก่อนหนี้	กำหนดวงเงินกู้เท่าที่จำเป็น สอดคล้องรายได้ และค่าใช้จ่ายจำเป็นของครัวเรือน	วิเคราะห์โครงการลงทุนและตลาด ก่อนตัดสินใจกู้ เช่น แผนธุรกิจ อย่างย่อ	เตรียมเงินออมสำรองเพื่อเหตุฉุกเฉิน เพื่อลดการกู้เพิ่ม	อบรมความรู้การเงินและบัญชี ครัวเรือน เป็นเงื่อนไขก่อนกู้	ปลูกฝังความซื่อสัตย์ ไม่หลอกตนเองเรื่องศักยภาพชำระหนี้
2. ขณะมีหนี้	ควบคุมรายจ่ายไม่ก่อนหนี้เพิ่มโดยไม่จำเป็น	ปรับโครงสร้างหนี้ให้เหมาะสมกับรายได้และฤดูกาลผลิต	สร้างอาชีพเสริมและใช้กลไกกองทุนหมู่บ้านฯ ช่วยลดความเสี่ยง	ทำบัญชีครัวเรือน ติดตามกระแสเงินสดจริงเทียบกับแผน	รักษาวินัยการชำระหนี้ ตรงเวลา เคารพข้อตกลง
3. หลังการปลดหนี้	วางแผนไม่กลับไปก่อนหนี้ซ้ำ กำหนดเพดานหนี้ที่ยอมรับได้	ประเมินบทเรียนทางการเงินจากประสบการณ์นี้ และการปรับโครงสร้าง	เพิ่มเงินออมในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และเครือข่ายพึ่งพากันในชุมชน	ถอดบทเรียนร่วม ชุมชนใช้เป็นองค์ความรู้พัฒนาแนวทางป้องกันหนี้	แบ่งปัน ประสบการณ์ช่วยผู้อื่นในชุมชน สร้างวัฒนธรรมรับผิดชอบร่วมกัน

การสร้างความสำเร็จที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยบูรณาการทั้ง 3 หลัก ส่งเสริมการเลือกอาชีพเดียวกันที่พอประมาณ มีการศึกษาข้อมูลอย่างมีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันด้วยทักษะหลากหลายและกระจายอาชีพ ให้ความรู้เรื่องการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเลือกอาชีพ แนะนำให้คิดอย่างมีเหตุผลก่อนตัดสินใจ การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน ถ่ายทอดแนวคิดและหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจด้านการเงินและการดำเนินชีวิตประจำวัน การสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญโดยสร้างโอกาสงานและอาชีพใหม่ในชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบสนองคนรุ่นใหม่ จัดหาทุนสนับสนุน การกลับมาของคนรุ่นใหม่ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ สร้างแบบอย่างการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบสมัยใหม่ การสร้างระบบการเรียนรู้ที่ตรงกันพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการเงินชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุเมธ ตันติเวชกุล ได้ที่กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2543) หลักความพอประมาณในบริบทของกองทุนหมู่บ้านมีความหมายที่กว้างขวางกว่าการจำกัดปริมาณการกู้ยืมเพียงอย่างเดียว ตามที่กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ได้อธิบายไว้ว่า ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไปในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ (กลุ่มพัฒนารอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์, 2546) ในกรณีของกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่หลักการนี้ปรากฏในการควบคุมการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินการอย่างพอดีบนพื้นฐานของทรัพยากรและศักยภาพที่มีอยู่ และประชากรประกอบอาชีพหลักทางด้านการเกษตร การรับจ้างทั่วไป และการรับราชการ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบการให้สินเชื่อที่เหมาะสม การทำบัญชีรับจ่ายของครอบครัวหรือบัญชีครัวเรือน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักความพอประมาณในระดับปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เสนอว่าการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงด้านเศรษฐกิจควรไม่จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้หลักความพอประมาณยังคงเผชิญกับความท้าทายในทางปฏิบัติ ตามที่ปรากฏในงานวิจัยของสุนทร ปัญญาพงษ์และคณะ ที่พบปัญหาในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การกู้ยืมเงิน การพิจารณาอนุมัติการกู้ยืม และการรับเงิน-ส่งคืนเงินยืม สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพ (สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ, 2562) ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้หลักความพอประมาณในบริบทของกองทุนหมู่บ้านจะต้องอาศัยการบูรณาการกับเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ตามที่อำพล เสนาณรงค์ เสนอไว้ว่าการเป็นคนดีที่มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ ประกอบกับการมีความรู้และประสบการณ์ จะช่วยให้การประยุกต์ใช้หลักความพอประมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (อำพล เสนาณรงค์, 2558) จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่มีความเป็นไปได้และประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่จำเป็นต้องมีการพัฒนากลไกและเครื่องมือที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนเฉพาะ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการเงินชุมชนต่อไป

ด้านความพอประมาณ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมระดับต่ำสุด ($\mu = 3.45$, $\sigma = 0.74$) สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถนำหลักความพอประมาณมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม แม้ว่าจะมีความรู้ความเข้าใจที่ดี แต่ยังพบพฤติกรรมการก่อหนี้เกินกว่าความจำเป็นและรายได้จริง เช่น การขอกู้เงินจำนวนมากกว่าที่จำเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อสนองความต้องการชั่วคราว ไม่สอดคล้องกับหลักของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการพิจารณาความต้องการแท้จริงและกำลังทรัพย์ นอกจากนี้ ยังพบปัจจัยที่ส่งผลต่อคะแนนความพอประมาณต่ำคือ สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ขาดวินัยในการเก็บออมเงินอย่างต่อเนื่องหรือเก็บอมน้อยเกินไป ส่งผลให้ไม่มีเงินสำรองเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ เมื่อขาดเงินออม ครั้วเรือนจึงมีแนวโน้มพึ่งพาเงินกู้มากเกินความจำเป็นหรือใช้จ่ายโดยไม่ประเมินความเหมาะสมกับรายได้จริง ซึ่งขัดกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของครัวเรือน

ดังนั้น การพัฒนาหลักความพอประมาณในการบริหารจัดการหนี้สินควรเน้นไปที่การส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านกรออม การสร้างกระบวนการกลั่นกรองการกู้ยืม และการปลูกฝังทัศนคติในการประเมินความจำเป็นที่แท้จริง เพื่อให้การใช้เงินกู้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดโอกาสก่อหนี้เกินตัว ชุมชนและกองทุนจึงควรมีมาตรการที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการส่งเสริมหลักความพอประมาณให้เกิดขึ้นจริงในระบบบริหารจัดการหนี้สิน

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์ที่ถูกต้องเป็นพื้นฐาน ตามที่กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ได้นิยามไว้ว่า ความมีเหตุผลหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอประมาณพิจารณาจากปัจจัยและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์, 2546) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคิดให้ดีกว่าก่อนเป็นหนี้มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจที่รอบคอบของสมาชิกกองทุนในการพิจารณาก่อนการกู้ยืม สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐสรณ์ เกตุประภากร ที่อธิบายว่าความมีเหตุผลเปรียบเสมือนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ เพื่อการวางแผนอย่างรอบคอบ การลงทุนอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความมีเหตุผล (ณัฐสรณ์ เกตุประภากร, 2564) แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักการวิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทนในบริบทของการเงินชุมชน ดังที่ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินได้เสนอแนะว่า ปัจจัยที่ควรพิจารณาก่อนก่อหนี้ประกอบด้วยความสามารถในการผ่อนชำระ ประเภทของสินเชื่้อัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ย ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2565) การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้หลักการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ ตามที่รุ่งทิพย์ ถ้ำทอง ได้นิยามการบริหารจัดการหนี้สินว่าเป็น "การวางแผนการชำระคืนเงินกู้ยืมหรือภาระแห่งการชำระคืนเงินกู้ยืมอย่างมีแบบแผน" ซึ่งต้องอาศัยเหตุผลในการพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละรายการใช้จ่าย (รุ่งทิพย์ ถ้ำทอง, 2556) การพิจารณาการกู้ยืมด้วยเหตุด้วยผลอย่างถี่ถ้วน ซึ่งผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุมการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของกวิณ มลิกา ที่เสนอแนวทางการบริหารหนี้สินที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและกู้เงินในระบบ หลีกเลี่ยงการกู้เงินนอกระบบ และการกู้เพื่อการลงทุนที่จะก่อให้เกิดรายได้หรือประโยชน์ในอนาคต (กวิณ มลิกา, 2561) ความท้าทายของการประยุกต์ใช้หลักความมีเหตุผลในบริบทของกองทุนหมู่บ้านคือการสร้างสมดุลระหว่างความเข้าใจทางเทคนิคกับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามที่วันเพ็ญ ชื่นใจ พบในการศึกษาของกองทุนหมู่บ้านทาสองท่าว่าการจัดการกองทุนต้องคำนึงถึงทั้งการพัฒนาทุนทางสังคมและการเรียนรู้ต่อเนื่องที่สะท้อนภูมิปัญญาของชุมชน (วันเพ็ญ ชื่นใจ, 2563) การประยุกต์ใช้หลักความมีเหตุผลในกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่ยังต้องคำนึงถึงบริบทของชุมชนที่มีลักษณะเศรษฐกิจหลากหลาย ตั้งแต่การเกษตร การรับจ้างทั่วไปจนถึงการรับราชการ ความแตกต่างของลักษณะอาชีพดังกล่าวส่งผลต่อรูปแบบรายได้และความต้องการเงินทุนที่แตกต่างกัน ดังนั้น การประยุกต์ใช้หลักความมีเหตุผลจึงต้องมีความยืดหยุ่นและ

เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของแต่ละกลุ่มสมาชิก หลักความมีเหตุผลในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้าน จึงไม่ควรเป็นเพียงการประเมินทางการเงินเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงการพิจารณาผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสมาชิก ความยั่งยืนของชุมชน และการสร้างโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในระยะยาว เพื่อให้การบริหารจัดการหนี้สินเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกันในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมรับมือกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ตามแนวคิดของกลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ที่กำหนดไว้ว่า การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรเพื่อเตรียมตัวรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์, 2546) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการติดตามทบทวนและแก้ไขอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐสรณ์ เกตุประภากร ที่อธิบายว่า การมีภูมิคุ้มกันเปรียบเสมือนขั้นตอนการจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง เมื่อเผชิญกับปัญหาจะสามารถบริหารจัดการความเสียหายให้อยู่ในวงจำกัด (ณัฐสรณ์ เกตุประภากร, 2564) การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ในบริบทของกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากชุมชนแห่งนี้มีลักษณะเศรษฐกิจที่หลากหลาย ตั้งแต่การเกษตรซึ่งมีความเสี่ยงจากปัจจัยธรรมชาติ การรับจ้างทั่วไปที่อาจมีความไม่แน่นอนของรายได้ จนถึงการค้ารับราชการที่แม้จะมีความมั่นคงแต่อาจมีข้อจำกัดในการเพิ่มรายได้ การคาดการณ์ค่าใช้จ่ายในอนาคตเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกัน ตามที่อำพล เสนาณรงค์ เสนอไว้ว่า ภูมิคุ้มกันแต่ละคนไม่เท่ากันเนื่องจากความหลากหลายทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นทุกคนจึงต้องพยายามหาความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ (อำพล เสนาณรงค์, 2558) การสร้างภูมิคุ้มกันในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงหลายประการตามที่รัชนิกร วงศ์จันทร์ ได้เตือนไว้เกี่ยวกับข้อพึงระวังในการก่อหนี้ ได้แก่ การสร้างนิสัยฟุ่มเฟือย ภาระหนี้สินล้นพ้นตัว สภาพคล่องทางการเงินลดลง ต้นทุนสูง และภาวะเงินเฟ้อ (รัชนิกร วงศ์จันทร์, 2553) ซึ่งล้วนเป็นความเสี่ยงที่กองทุนหมู่บ้านต้องเตรียมพร้อมรับมือ ในกรณีของกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่การสร้างภูมิคุ้มกันยังต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนที่มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย เช่น ประเพณีดับไฟเทียน ตานข้าวเหนียวแดง ปอยสง่าลอง และประเพณีสงกรานต์ การเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้อาจส่งผลต่อการใช้จ่ายของสมาชิก ดังนั้นการวางแผนและเตรียมความพร้อมทางการเงินสำหรับกิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภูมิคุ้มกัน การศึกษาของทัศนัย ชัตติยวงษ์และคณะ เสนอแนะว่า การสร้างความเข้มแข็งบนรากฐานทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของกองทุนหมู่บ้าน โดยปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ การจัดการสวัสดิการและการให้ประโยชน์ทางการเงิน และการมีส่วนร่วมให้ความช่วยเหลือในปัญหาต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกกองทุน (ทัศนัย ชัตติยวงษ์ และคณะ, 2561) การสร้างภูมิคุ้มกันในบริบทของกองทุนหมู่บ้านจึงไม่ได้เป็นเพียงการเตรียมพร้อมในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ต้องเป็นการสร้างความเข้มแข็งของระบบโดยรวม ผ่านการพัฒนาความสามารถในการปรับตัว การสร้างเครือข่ายสนับสนุน และการจัดการความเสี่ยงแบบองค์รวม เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนภายใต้สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริง

เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเป็นรากฐานสำคัญที่พ้องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้าน ตามที่กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ ได้กำหนดไว้ว่า เงื่อนไขความรู้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ส่วนเงื่อนไขคุณธรรมต้องเสริมสร้างด้านจิตใจและการกระทำ เน้นความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน และความเพียร (กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์, 2546) ผลการวิจัยพบว่าด้านความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านความรอบคอบและความ

ระมัดระวังในการนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดสะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ความรู้อย่างมีระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐสรณ์ เกตุประภากร ที่เสนอว่า องค์กรมีหน้าที่บริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในและภายนอกองค์กรอย่างสม่ำเสมอ (ณัฐสรณ์ เกตุประภากร, 2564) การแบ่งปันความรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอที่พบในการศึกษาคำนี้ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของกองทุนหมู่บ้าน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544) ข้อ 5 ที่กำหนดให้มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม การมีความรู้เรื่องการเงินหรือการลงทุน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของเงื่อนไขความรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการหนี้สิน ตามที่ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ได้เสนอแนะว่า การตัดสินใจเป็นหนี้ควรพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อาทิ ความสามารถในการผ่อนชำระ ประเภทของสินเชื่อ อัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ย ตลอดจนคุณภาพการให้บริการ (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2565) ด้านคุณธรรมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการตระหนักรู้ในคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยึดมั่นในหลักจริยธรรมของสมาชิกกองทุน สอดคล้องกับแนวคิดของอำพล เสนาณรงค์ ที่เสนอว่า คนดีต้องมีคุณธรรมและจรรยาบรรณ ประกอบกับการทำงานด้วยความสามัคคี การขยันหมั่นเพียร อดทน และซื่อสัตย์สุจริต (อำพล เสนาณรงค์, 2558) ที่พบในการศึกษาเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้อธิบายไว้ว่า จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และดำเนินชีวิตด้วยความอดทนและความเพียร (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559) การรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกส่วนรวมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ดังที่ปรากฏในวัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ข้อ 3 คือการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน การศึกษาของรังสรรค์ อินทน์จันทน์ สนับสนุนผลการวิจัยนี้ โดยพบว่า การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกองทุนหมู่บ้านต้นแบบมีการนำหลักความมีคุณธรรมผสมผสานกับการประยุกต์ใช้ความรู้ในการดำเนินงาน โดยเน้นที่ความเหมาะสมกับบริบทของกองทุนหมู่บ้าน (รังสรรค์ อินทน์จันทน์, 2560) ความท้าทายของการประยุกต์ใช้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมในบริบทของกองทุนหมู่บ้านบ้านใหม่คือการสร้างสมดุลระหว่างความรู้สมัยใหม่ทางการเงินกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการรักษาคุณธรรมภายใต้ความสัมพันธ์เครือข่ายที่แน่นแฟ้นในชุมชน เพื่อให้การบริหารจัดการหนี้สินเป็นไปอย่างโปร่งใส เป็นธรรม และยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย สรุปได้ว่า ผลการศึกษา พบ 2 ประเด็นหลัก 1) ปัญหาของชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการหนี้กองทุนหมู่บ้าน ดังนี้ 1.1) ปัญหาการพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไปและการใช้เงินลงทุนสูง 1.2) ปัญหาการทำอาชีพซ้ำซ้อนและขาดความหลากหลาย 1.3) ปัญหาการขาดแคลนแรงงานคุณภาพและการอพยพแรงงาน 1.4) ปัญหาความสัมพันธ์เครือข่ายและการขาดความเป็นธรรม 1.5) ปัญหาการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์และผลกระทบจากนโยบายรัฐ 1.6) ปัญหาการด้านการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจ 2) แนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 2.1) ก่อนก่อนหนี้ 2.2) ขณะมีหนี้ 2.3) หลังการปลดหนี้ โดยในทุกๆระยะมีความเชื่อมโยงระหว่างแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินของกองทุนหมู่บ้านกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรม โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) พัฒนาระบบการประเมินความสามารถในการชำระหนี้แบบองค์รวมโดยการกำหนด

เกณฑ์การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ตามหลักความมีเหตุผล และสร้างระบบการติดตามและประเมินผลการชำระหนี้อย่างต่อเนื่อง 2) การสร้างหลักสูตรการศึกษาทางการเงินเพื่อเสริมสร้างความรู้และคุณธรรมโดยเป็นหลักสูตรการบริหารการเงินส่วนบุคคลและครัวเรือนที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน 3) การสร้างกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้จ่ายเงินกู้ผิดวัตถุประสงค์โดยกำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินกู้ที่ชัดเจน สร้างระบบการติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ของสมาชิกและจัดให้มีที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อแนะนำการใช้จ่ายเงินกู้ที่เหมาะสม 4) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือโดยจัดทำแผนที่อาชีพและโอกาสทางธุรกิจในพื้นที่สร้างเครือข่ายกับสถานประกอบการ หน่วยงานรัฐ และสถาบันการศึกษาและพัฒนาศูนย์บ่มเพาะธุรกิจชุมชนขนาดเล็ก 5) การสร้างกลไกการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้กองทุนหมู่บ้านระดับตำบล และพัฒนาระบบการวิจัยและพัฒนาในชุมชน และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการวิจัยในการพัฒนาตัวแบบการประเมินความเสี่ยงสินเชื่อสำหรับกองทุนหมู่บ้านบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ควรมีการวิจัยในการศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อความยั่งยืนของกองทุนหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนากรอบแนวคิดทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์. (2546). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- กวิน มลิกา. (2561). แนวทางการบริหารหนี้สินที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การเงิน.
- คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่. (2567). แผนพัฒนาหมู่บ้าน ประจำปี พ.ศ. 2568 บ้านใหม่ ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน. แม่ฮ่องสอน: คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านใหม่.
- ณัฐสรณ์ เกตุประภากร. (2564). การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนัย ชัตติยวงษ์ และคณะ. (2561). การสร้างความเข้มแข็งบนรากฐานทางการเงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน. วารสารพัฒนาชุมชน, 15(2), 45-60.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). สรุปรายรวมธนาคารพาณิชย์ ไตรมาส 4 ปี 2567 และ ปี 2567. เรียกใช้เมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2568 จาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/news-and-media/news/2025/news-20250218.pdf>
- เพ็ญแข ศิริวรรณ และคณะ. (2551). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: แนวคิดและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา.
- รังสรรค์ อินทน์จันทร์. (2560). การประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกองทุนหมู่บ้านต้นแบบ. วารสารพัฒนาสังคม, 19(1), 89-105.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2553). ข้อพึงระวังในการก่อหนี้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การเงินครัวเรือน.
- รุ่งทิพย์ ถ้ำทอง. (2556). การบริหารจัดการหนี้สิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันเพ็ญ ชื่นใจ. (2563). การจัดการกองทุนหมู่บ้านท่าสองท่า: การพัฒนาทุนทางสังคม. วารสารวิจัยและพัฒนาสังคม, 12(3), 120-135.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2551). เศรษฐกิจพอเพียง: ปรัชญานำชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. (2565). คู่มือการจัดการหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2547). รายงานวิกฤตเศรษฐกิจไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

- สันติธาร เสถียรไทย. (2565). ผลกระทบของวิกฤตโควิด-19 ต่อเศรษฐกิจไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์, 29(2), 78-95.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษฯ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน. (2565). รายงานการสำรวจความจำเป็นพื้นฐาน ปี 2565 ตำบลปางหมู. แม่ฮ่องสอน: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน.
- สิทธิชัย ตันศรีสกุล. (2549). การพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้ระบบทุนนิยม. วารสารสังคมศาสตร์, 38(1), 15-30.
- สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ. (2562). ปัญหาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน. วารสารการจัดการชุมชน, 16(4), 201-218.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543). เศรษฐกิจพอเพียง: หลักคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อำพล เสนาณรงค์. (2558). หลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- World Bank Group. (2025). Thailand economic monitor. Retrieved กุมภาพันธ์ 20, 2568, from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099021325041525730/pdf/P50807917b8d2707b180e01e05baadeaece.pdf>